

"Over Vandet"

Tur til Stevns
30. maj – 1. juni 2023

Tirsdag den 30. maj.

Vi mødtes 39 foreningsmedlemmer og chauffør Jan Jensen, fra Vipperød Bustrafik, på Carlsbergvej i Hillerød, i utroligt flot og sommerligt vejr. Afgang kl. 09.00 med retning mod Køge Bugt og derfra videre ad snoede veje til en P-plads i den sydøstlige ende af **Gjorslev Bøgeskov**.

Janne Christensen havde undervejs på busturen, fortalt om den lokalitet, som vi skulle besøge. Gjorslev Bøgeskov er en privat skov under Gjorslev Gods, som er Danmarks største middelalder slot, inkl. 2 avlsgårde (Søholm og Gjorslev). Fra P-pladsen 5 km. travetur ud mod Bøgeskov Havn. Spændende og meget skiftende natur, hvor der blev registreret mange planter og fugle. Langs Søholm Møllemose med skarvekoloni og frøers kvækken. Da vi nærmede os kysten, blev vi gennem træernes løv mødt af en utrolig flot udsigt over Køge Bugt - med Øresundsbroen i horisonten mod nord og den svenske kyst mod øst.

Skarv

Vandnymfe

Ankomst til **Bøgeskov Havn**, hvor bussen ventede med vores madpakker. Vi fandt hurtigt bænke og borde, hvor vi nød en tiltrængt frokostpause.

Stevns Klint Experience

Efter frokosthvil kørte vi videre mod Rødvig-og ankom til Stevns Klint Experience. Museet, der er bygget ind i en skråning i kalkbruddet, åbnet i oktober 2022. Det er et oplevelsescenter og formidlingssted for Stevns Klint.

Vi blev flot guidet gennem udstillingen i to hold, hvor vi fik forklaret lagdelingerne i Stevns Klint's undergrund, samt hørte om den forskning, der har ligget til grund for stadfæstelsen af et meteornedslag for 66 millioner siden, som i dag kan ses i laget med fiskeler med iridium, og som netop er visuelt tilgængeligt ved Stevns Klint. Tilgængeligheden af fiskelerlaget blev i 2014 til, at Stevns Klint kom på UNESCO verdensarvslisten.

Kort vandretur ned i Boesdal Kalkbrud for dem, der havde lyst.

Sidst på eftermiddagen ankom vi til **Dalby Hotel**, hvor vi fik udleveret nøgler til vores værelser.

Middag i spisesalen. Flot anrettet laksemousse og kylling med tilbehør.

Herefter quiz, styret af Janne Christensen, omhandlende spørgsmål relateret til stevns-urens oplevelsesemner, efterfulgt af prøver i deltagernes kunnen inden for rim og remser, styret af Karen Hansen.

Onsdag den 31. maj

Lækker morgenbuffet med bl.a. mulighed for at få rusket op i smagsløgene med en citron/chili-shot. Fik udleveret madpakker og kogende vand i vores medbragte termokander, som vi havde afleveret til køkkenet aftenen før.

Kl. 09.00 afgang med bus mod **Feddets** ved Præstø Fjord.

Halvøen "Feddet" afgrænser Præstø Fjord fra Faxe Bugt. Feddet er opbygget af flintholdigt grus og sand, som bølgerne har transporteret fra Stevns og aflejret som strandvolde i en vifteform fra nordøst. Langs østkysten findes et lavt klitbælte. Halvøen vokser mod sydøst ved pålejring af nye strandvolde (krumoddedannelse).

Området er kendt for mange ørnebregner og sjældne planter. En hede i sydøst og strandenge i syd er fredet (1975). Den grusede og sumpede jordbund har bevirket, at området indtil 1850 kun blev benyttet til overdrev. I 1800-tallet begyndte man gravning efter kugleflint i nord (bruges i dag i knusemøller / kværne til bl.a. porcelæn / hvid cement).

Efter en halv times kørsel, ankomst til Feddet Resort, hvor vi "blev lukket ind" på Feddet. Bussen kørte os til Fedgården, hvor vi blev sat af.

Jan Larsen havde forinden introduceret os i Feddets faunabiotoper og lagt en rute for dem, der var interesserede, gennem hede- og strandenge områder. En anden gruppe fulgte Janne Christensen og Paul Erik Schlüter direkte mod syd, hvor målet var et fugletårn. Både botaniske- og fugleobservationer var mangfoldige. Tilbage til bussen efter 3 – 4 km. tur i terrænet.

Midt på dagen mødtes vi igen ved bussen, hvorfra vi kørte til **Feddets Resort**, hvor vi spiste vores medbragte frokost.

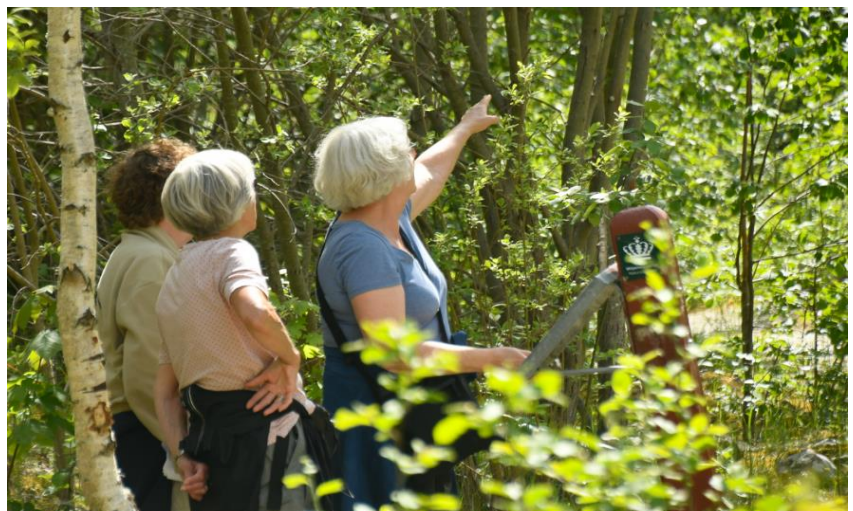
Kl. 14.00 afgang mod **Faxe Kalkbrud og Museum.**

Faxe Kalkbrud er Danmarks største kalkbrud, som allerede startede i middelalderen. I starten af 1900-tallet arbejdede ca. hver 5 mand på Faxe-egnen i kalkbruddet.

I museet var en flot fossilsamling samt en spændende særudstilling af Jim Lyngvild - Inorroq - Hamskifteren. En udstilling som viser Lyngvilds fantastiske værker og kreati-
oner, der frit er inspireret af den grønlandske kulturhistore.

Storslået udsigt over Faxe Kalkbrud, hvor der var livlig arbejdsaktivitet. Ydermere var der en utrolige udsigt langt ud i horisonten mod NØ. Langs skrænten - mellem museet og kalkbruddet - fulgte vi en informativ sti, der guidede os gennem de vigtigste geologiske tidsaldre, der relaterede til kridtets- og kalkens tilblivelse.

Efter rengjøring af fodtøj først på eftermiddagen gik turen med bus mod **Dalby Hotel**. Aftensmad - Velsmagende svine-spoleben m/tilbehør og lækker dessertkage.

Aftentur til **Stoksbjerg** med bus.

Stoksbjerg er en "Hatbakke", der er opstået ved, at der i et net af sprækker langs isens rand opstod søer af smeltevand oven på isen, da den smeltede.

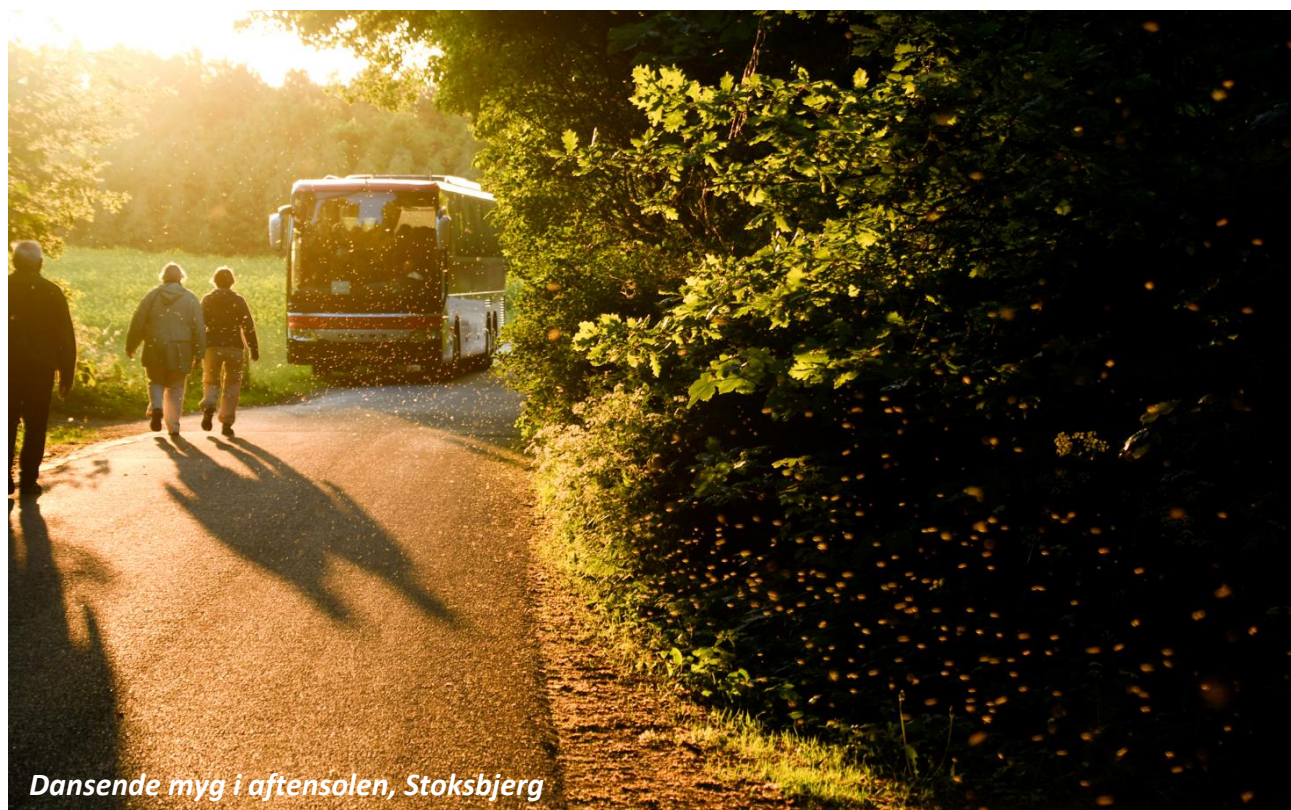
I søerne blev der aflejret jord, sand og sten og da isen smeltede bort, stod materialerne tilbage som det, vi i dag betegner som hatformede bakker.

Der er specielt mange "hatbakker" på Langeland.

Efter en kort travetur op på sandbakken kunne vi i solnedgangen nyde aftenstemningen og den vidtstrakte udsigt over Porsmose og Holmegårdsmose med lyden af bl.a. nat-tergal og gæs. Der var ikke det fugleliv, som vi havde forventet, hvilket måske skyldes, at fuglene netop nu ligger på rede.

Tilbage på **Dalby Hotel** blev der hygget med lyset fra de sidste solstråler.

Dansende myg i aftensolen, Stoksbjerg

Torsdag den 1. juni

Morgenbuffet. Fik udleveret madpakker og kogende vand i vores medbragte termokander.

Kl. 09.00 sagde vi farvel til hyggelig indkvartering på Dalby Hotel med flot service og mad og kørte mod Strøby Egede Kirke. Undervejs introducerede Janne Christensen sagene omkring **Tryggevælde Å**.

Tryggevælde Å anses for at udgøre den nordlige grænse imellem halvøen Stevns og det øvrige Sjælland. I folkevisetraditionen skal man altid være varsom med at krydse vand, og når man krydser Tryggevælde Å til Stevns, udsætter man sig for fristelser fra Elverfolket (ellefolket).

Ådalen har flere steder et ca. 500 m bredt engareal, som jævnligt oversvømmes i vinterhalvåret. Her er et meget artsrigt og varieret plante- og fugleliv. Området er et attraktivt raste- og redested for vade-, spurve- og engfugle såsom hvidklire, hjejle, mudderklire, brushane, tinksmed, vibe, dobbeltbekkasin, strandskade, lærke, rødben, gøg og mange andre.

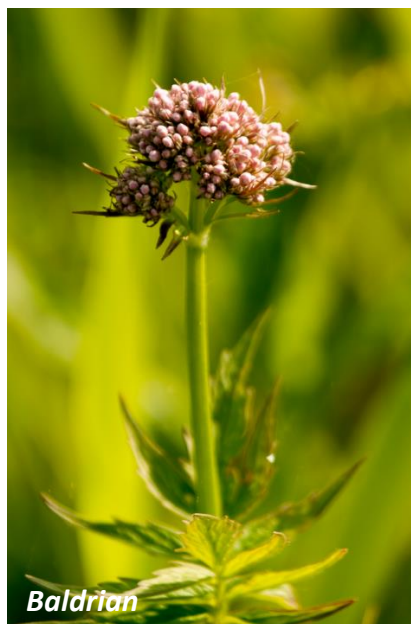
Denne store artsrigdom skyldes det meget kalkrige vand fra bakkedragene udenom og græsningen, som holder vegetationen lav. I den korte årrække, hvor græsningen op-hørte på flere af engene, groede de alt for hurtigt til i enkelte kraftigt voksende arter som mjørdurt, dueurt, sødgræs og brændenælde.

Nu vokser her mange særdeles interessante planter – såsom topstar, bukkeblad, gul frøstjerne, tvebo baldrian, kærfladbælg, engtroldurt og orkidéer.

Ankomst efter en halv times kørsel til en utrolig flot udsigt over Tryggevælde Ådal. Vi krydsede sammen pontonbroen over Tryggevælde Å **"Over Vandet"** samtidigt med, at Hans-Henrik Ibfelt reciterede Christian IV, fra Elverhøj
"Vel er jeg ikke Cæsar / og disse bølger ikke Rubicon / men dog jeg siger: jacta est alea. / Terningerne ere kastede."

Vi delte os i henholdsvis fugle- og floragrupper, der hver fik set og observeret spændende natur. Fuglegruppen bevægede sig mod syd på den vestlige side af åen, akkompagneret af flere nattergale. Botanikgruppen krydsede rørskovene, både mod syd og nord, ligeledes på den vestlige side af åen.

Baldrian

Trævekroner

Bjerg-Ærenpris

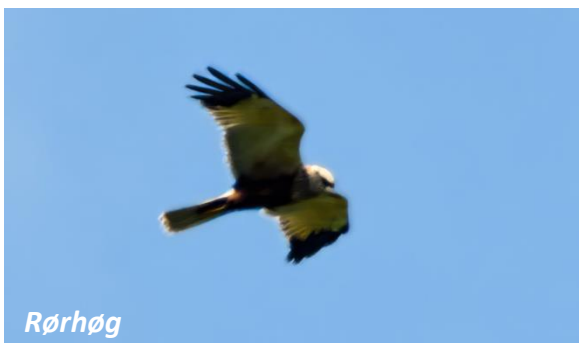
Hyrdetaske

Maj-Gøgeurt

Gul Frøstjerne

Rørhøg

Bjørnespinderlarve

Rørspurv

Frokost ved shelterpladsen, med flot udsigt over ådalen, hvorefter vi fortsatte med bus nordover, mod Ringsted og

Allindelille Fredskov.

Oplæg til netop at besøge dette område var, at vi i Naturhistorisk Forening for Nordsjælland havde den store fornøjelse af et foredrag med fotograf, naturillustrator og naturplejer Jimmy Lassen i september, 2022.

Han fortalte den gang om det arbejde, som en lille gruppe naturinteresserede de sidste 12 – 14 år har gennemført i skoven. Det kunne derfor være spændende at lade Jimmy Lassen vise os projektet "live".

Allindelille Fredskov (Etymologi - Fra 1257 Alunde paruum, Allinde er afledt af al "elle-træ" med endelsen -und "område med ellebevoksning") står på en mægtig 20 m. tyk kridtflage. Nogen steder er kridtet synligt. Kalken er årsag til, at man her finder en række orkideer, bl.a. hvid skovlilje og den meget sjældne og fredede flueblomst, som har sit eneste danske voksested her.

Yderligere planter, som specielt vokser godt her i den kalkholdige skovjord, er blå anemone, vår-fladbælg, sanikel, nikkende flitteraks, druemunke og fingerstar. Skoven var for godt 70 – 100 år siden kendt for en meget stor artsrigdom af planter og insekter. Da man stoppede med husdyr i skoven i starten af 1900-tallet, groede store dele af sletterne til, hvilket nu er baggrund og udgangspunktet for en naturopretning.

Først på eftermiddagen ankomst til **Allindelille Fredskov**, hvor vi blev modtaget af Jimmy Lassen. Han satte os ind i det store reetableringsprojekt, som han i flere år har været involveret i. Under hans spændende guidning, fik vi adgang "uden for stierne", hvor vi fik udpeget og vist mangfoldigheden af vækster - herunder flere sjældne orki-dearter.

Almindelig Bingelurt

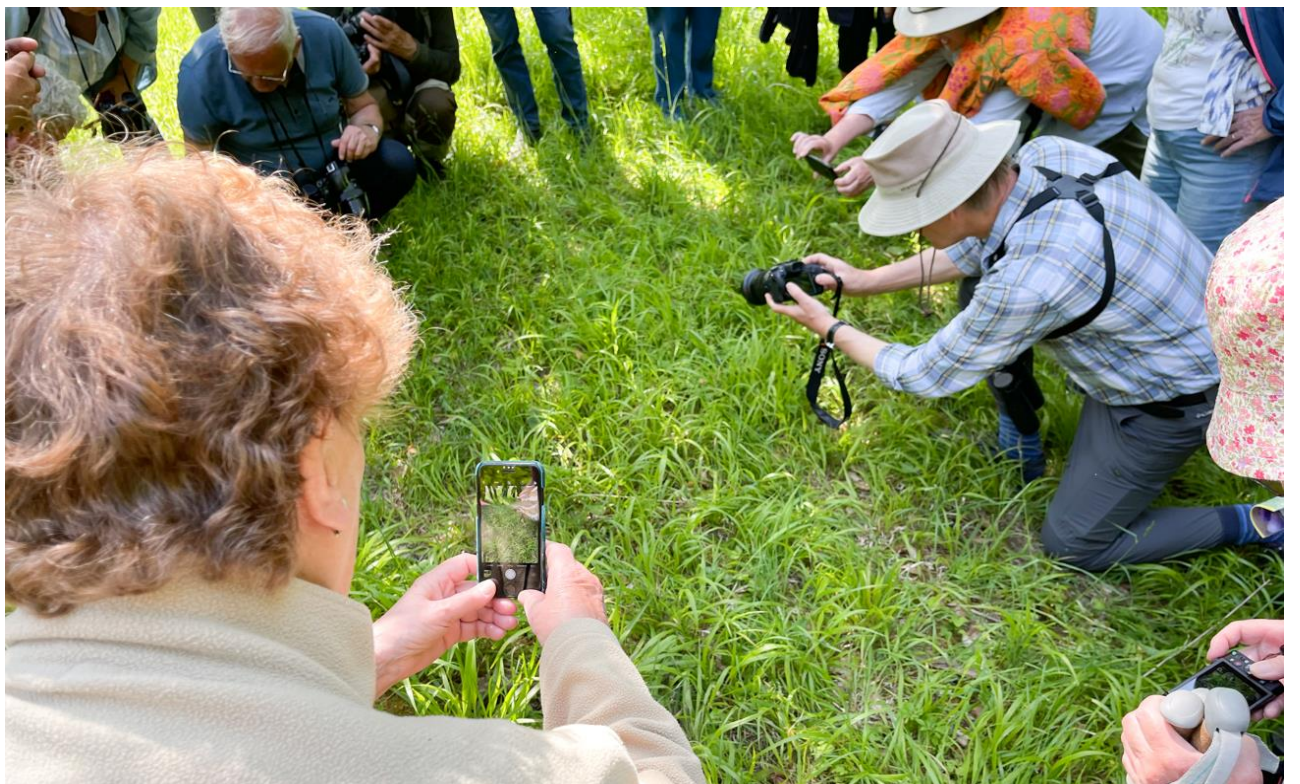

Blå Anemone

Firblad

Derefter gik turen videre mod nord, via Roskilde Station mod Hillerød. Kl. 17.45 ankomst til **Hillerød Station**, hvor vi officielt afsluttede turen med rigtig mange solbeskinnede indtryk i bagagen.

Tak til Janne Christensen for research på Stevns og omegn, Jan R. Larsen for guidning på Feddet/Præstø Fjord og Jan Jensen, Vipperød Busselskab, for transport og service, samt Vibeke Hansen og Uffe Fester for registrering af henholdsvis flora- og fauna/fuglelister.

Billeder i rapporten stillet til rådighed af Vibeke Hansen, Birte Uhre, Birgit Schlüter, Jan R. Larsen, Paul Erik Schlüter, Janne Christensen

Planteliste fra 3-dages turen " Over vandet " til Sydsjælland

30.05 - 01.06.2023

Udarbejdet af Vibeke Hansen med input fra Jan Larsen

Planteliste fra Gjorslev Bøgeskov 30/5-2023

Stivhåret Hønsetarm
Stor x Kantet Konval
Knold-Vortemælk
Hjertebladet Gemserod
Skov-Stilkaks
Håret Viol
Skov-Løg
Landevejs- Poppel (Populus x canadensis "Marilandica")
Almindelig Mangeløv
Eg
Bøg
Kvalkved
Stikkelsbær
Sød Astragal
Humle-Sneglebælg
Tofrøet Vikke
Gærde-Vikke
Gul Fladbælg
Skov-Fladbælg
Blød Storkenæb
Hulsvøb
Skov-Angelik
Krybende Læbeløs
Skov-Galtetand
Merian
Almindelig Kohvede
Knoldet Brunrod
Foder-Kulsukker
Mark-Forglemmigej
Tveskægget Ærenpris
Bjerg-Ærenpris
Læge-Ærenpris
Kruset Tidsel
Horse-Tidsel
Skov-Burre
Eng-Gedeskæg
Gul Iris
Skov-Hullæbe
Kost-Fuglemælk
Kæmpe-Svingel
Pigget Star
Skov-Star
Håret Star

Planteliste fra 3-dages turen " Over vandet " til Sydsjælland 30.05 - 01.06.2023

Udarbejdet af Vibeke Hansen med input fra Jan Larsen

Planteliste fra Feddet / Præstø Fjord 31/5-2023

Høsebær
Kongebregne
Rundbladet Soldug
Klokkelyng
Hedelyng
Tyttebær
Blåbær
Revling
Tormentil
Mangeblomstret Frytle
Rødknæ
Blåtop
Smalbladet Mangeløv
Almindelig Star
Sværtvæld
Svømmende Vandaks
Vejbred-Skeblad
Smalbladet Kæruld
Vandnavle
Bredbladet Mangeløv
Tårnurt
Vandrøllike
Tørst
Krybende Læbeløs

Tvespidset Kantbæger (Levermos)
Flad Kantbæger (Levermos)
Tyk Nervaløs (Levermos)
Netsporet Klokkesvøb (Levermos)
Tvespidset Sækmos (Levermos)

Planteliste fra 3-dages turen " Over vandet " til Sydsjælland

30.05 - 01.06.2023

Udarbejdet af Vibeke Hansen med input fra Jan Larsen

Planteliste fra Faxe Kalkbrud 1/6-2023

Kort Tøffelmos (Bladmos. Højest 8 fund i DK gennem tiderne.)

Gulhvid Skovlilje

Knold-Vortemælk

Mark-Firling (i bred forstand)

Gul Lærkespore

Stivhåret Kalkkarse

Glat Brudurt

Peberrod

Liden Rørbæger (Levermos)

Fliget Ribbeløv (Levermos)

Almindelig Snobørste Bladmos)

Planteliste fra 3-dages turen " Over vandet " til Sydsjælland 30.05 - 01.06.2023

Udarbejdet af Vibeke Hansen med input fra Jan Larsen

Planteliste fra Allindelille Fredskov 1/6-2023

Sværd-Skovlilje
Flueblomst
Hvidgul Skovlilje
Forskelligblomstret Viol
Rederod
Druemunke
Ægbladet Fliglæbe
Almindelig Mælkeurt
Kvalkved
Bidende Ranunkel
Blå Anemone
Vandranunkel
Kær-Høgeskæg
Håret Viol
Skov-Viol
Krybende Læbeløs
Stivhåret Borst
Bøg

Tvebo Baldrian

Gul Iris

Druemunke

Fireplettet Libel

Fuglelisten fra 3-dages turen " Over vandet " til Sydsjælland

30.05 - 01.06.2023

Udarbejdet af Uffe Fester, med input fra bl.a. Janne Christensen og Erik Thalling

Følgende lokaliteter blev besøgt

- 30.05. 1. Gjorslev Bøgeskov - Bøgeskov Havn *
 2. Stevns Klint ved Boesdal Kridtbrud
 3. Dalby Hotel
- 31.05. 1. Feddet ved Præstø Fjord
 2. Faxe Kalkbrud
 3. Stoksbjerg - Aftentur
- 01.06. 1. Tryggevejle Ådal ved Strøby **
 2. Allindelille Fredskov ***

1. Knopsvane	1. Landsvale	1. Huskade
2. Grågås	2. Engpiber	2. Skovskade
3. Gravand	3. Hvid Vipstjert	3. Allike
4. Gråand	4. Gul Vipstjert **	4. Råge
5. Edderfugl	5. Rødhals	5. Gråkrage
6. Hvinand	6. Rødstjert	6. Ravn
7. Stor Skallesluger *	7. Bynkefugl **	7. Stær
8. Agerhøne *	8. Nattergal	8. Skovspurv
9. Fasan	9. Sangdrossel	9. Bogfinke
10. Toppet Skallesluger	10. Solsort	10. Tornirisk
11. Skarv	11. Munk	11. Dompap
12. Fiskehejre	12. Havesanger	12. Grønirisk
13. Rød Glente	13. Tornsanger	13. Rørspurv
14. Rørhøg	14. Gærdesanger	14. Gulspurv
15. Blå Kærhøg	15. Sivsanger **	
16. Musvåge	16. Rørsanger	
17. Spurvehøg	17. Kærsanger	
18. Tårnfalk	18. Gulbug	
19. Blishøne	19. Løvsanger	
20. Vibe	20. Gransanger	
21. Hættemåge	21. Fuglekonge	
22. Stormmåge	22. Gærdesmutte	
23. Sølvmåge	23. Broget Fluesnapper ***	
24. Ringdue	24. Musvit	
25. Gøg	25. Blåmejse	
26. Mursejler	26. Sumpmejse ***	
27. Stor Flagspætte	27. Sortmejse ***	
28. Sanglærke	28. spætmejse	
29. Digesvale	29. Træløber	
30. Bysvale	30. Rødrygget Tornskade	

